

**Aan:** Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

**Datum:** 30 juli 2026

**Onderwerp:** Reactie op de consultatie Regeling gemeentelijke instrumenten warmtetransitie.

Geachte heer/mevrouw,

De G40 verwelkomt de nadere uitwerking van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) in de Regeling gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Rgiw) die moet zorgen voor een transparante beoordeling van de betaalbaarheid voor een gebied. De regeling vormt een belangrijke bouwsteen voor de wijkgerichte aanpak van de warmtetransitie en biedt gemeenten het benodigde juridische instrumentarium om invulling te geven aan hun regierol.

Met deze brief maakt de G40 gebruik van de consultatie en de mogelijkheid om een reactie te geven op deze regeling.

### **Samenvatting en conclusie**

De reactie van de G40 gaat inhoudelijk in op de relevante documenten die voorliggen voor deze consultatie en is behoorlijk omvangrijk. Daarom vatten wij deze graag kort samen in twee punten:

1. De vergaande voorwaarden voor op te nemen investeringen in betaalbaarheidsberekeningen (met name isolatie van de woning en kooktoestellen) alsmede de vergaande detaillering in de voorwaarden zullen naar onze mening leiden tot de situatie dat de aanwijsbevoegdheid niet ingezet kan worden. Met als gevolg dat er **GEEN** betaalbaar aanbod aan bewoners gedaan kan worden. Dit baart ons ernstig zorgen.
2. Het is noodzakelijk (vanuit het feit dat gemeenteraden het aanwijzingsbesluit dienen te nemen) dat de voorgaande punten niet eenzijdig door het rijk maar in nauwe samenwerking tussen medeoverheden rijk en gemeenten worden opgelost. Daarbij zal ook de afwijging gemaakt moeten worden van de effecten op het integrale energiesysteem. Het maximaal benutten van de duurzame warmtebronnen via collectieve warmte draagt mede bij aan het verminderen van netcongestie. Dat biedt ruimte om invulling te geven aan de lokale opgaven op gebied van wonen werken en vervoeren.

De G40 pleit daarom voor een nauwe samenwerking met het Rijk om samen met de VNG en de G4 tot een werkbare uitwerking te komen van de Wgiw op lokaal niveau, uitgaande van betaalbaarheid en haalbaarheid van de warmtetransitie (en de energietransitie in de brede zin) voor de samenleving.

Hieronder motiveren wij deze conclusie.

### **Doel Rgiw**

Wij kunnen ons vinden in het doel dat voor de inzet van de aanwijsbevoegdheid uitlegbaarheid en een zekere objectiviteit nodig is. In bijlage XXIV wordt dit doel helaas ver voorbijgeschoten. Wel moeten alle belangen goed worden afgewogen, niet enkel van woningeigenaren en huurders. De regeling is sterk uitgewerkt als het gaat om de 70% waarvoor het aanbod betaalbaar moet zijn. Voor kwetsbare huishoudens (afnemers), waarvan het rijk erkent dat hier speciale aandacht voor moet zijn en dat die niet in de financiële problemen mogen raken door de overstap naar duurzame warmte, worden geen harde grenzen gesteld aan betaalbaarheid. En ook is utiliteit als integraal onderdeel van de lokale wijkaanpak is niet belicht. En ook het verduurzamen en aardgasvrij maken van monumentale binnensteden, beschermde dorps- en stadsgezichten en monumenten blijven onderbelicht in de rekenregels Door het één sterk uit te werken en het ander volledig open te laten ontstaat er een discrepantie.

### **Integrale afweging energiesysteem**

In 2019 is het Klimaatakkoord aangenomen. De VNG heeft haar akkoord destijds laten afhangen van drie harde randvoorwaarden: betaalbaarheid en haalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden, tegemoetkoming uitvoeringslasten. De oorsprong van de Wgiw is dan ook gelegen in de eerste twee randvoorwaarden en de regierol van gemeenten in de warmtetransitie voor het verduurzamen en versneld aardgasvrij worden van de gebouwde omgeving. De G40 ondersteunt de inwerkingtreden van de Wgiw op 1 januari 2027 dan ook.

Wij zien echter dat hiermee de randvoorwaarden zoals destijds door de VNG zijn meegegeven bij het Klimaatakkoord nog niet volledig zijn ingevuld. Zo maken wij ons grote zorgen over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energierekening voor de samenleving. Het blijft lastig om een goed aanbod te doen aan de samenleving voor collectieve warmte, waardoor warmtenetten niet van de grond komen en de doelstellingen voor 2030 niet gehaald worden en voor 2050 onder druk staan. Zonder een bijdrage van het Rijk zal collectieve warmte, het maximaal benutten van duurzame bronnen en het uitfasen van aardgas niet gaan lukken. Ondanks de maximale inzet van de G40 steden.

Inmiddels weten we ook dat de totale energie-opgave als gevolg van netcongestie complexer is geworden, maar ook geleid heeft tot andere verbanden en prioriteiten in het totale energiesysteem. Mede vanwege de geopolitieke situatie zijn de opgaven en de doelen verschoven en is de urgentie naar een decentraal, duurzaam en zelfvoorzienend energiesysteem nog groter geworden. Uiteraard moeten de Wgiw en de Wcw zo spoedig mogelijk, bij voorkeur op 1 januari 2027, in werking treden. Maar tegelijk verzoeken wij het Rijk nadrukkelijk om een vervolg te geven aan de nu vastgestelde wetgeving om het handelingsperspectief van gemeenten zo breed mogelijk te laten zijn. Immers als het alternatief voor aardgas vanuit het stroomnet niet realiseerbaar is, komt de vraag wat de meest duurzame en betaalbare oplossing is ineens in een heel ander daglicht te staan. Wij pleiten hierbij nadrukkelijk om maximale speelruimte voor gemeenten. Vanuit de lokale regierol is de gemeente als mede-overheid het best in staat om te schakelen om de nationale doelstellingen te realiseren.

### **Lokale verrijking**

Op diverse plaatsen staat de zinsnede dat de bedragen “*lokaal kunnen worden verrijkt*”. De regeling stelt dat tabel 1 de basis moet zijn voor de woningtypes, terwijl in de toelichting meermaals staat dat gemeenten de meet- en rekenvoorschriften moeten gebruiken. Het is niet duidelijk of dat hiermee de bedragen in bijlage XXIV illustratief zijn of dat deze al dan niet vervangen kunnen worden door lokale bedragen. In het eerste geval is het de vraag wat de waarde is van de detaillering van de bedragen in deze bijlage. Wij stellen voor om de beoogde speelruimte expliciet in de tekst van de Rgiw op te nemen. Wij adviseren u hierbij maximale speelruimte aan gemeenten te geven. Op verschillende punten kunnen de kosten en baten ter discussie gesteld worden, want de getallen uit de Startanalyse roepen best wat vragen op. Belangrijker is echter dat gemeenten lokaal de gebouw- en gebiedsgebonden aspecten kunnen verrijken. Hierna benoemen wij dit punt in onze reactie dat de lokale situatie specifiek moet worden gemaakt en nadrukkelijk een plekt moet krijgen. Volgens de G40 hoort dit in de regeling opgenomen te worden. Een beschrijving in de bijlage en toelichting, borgt het mogelijk maken van het meenemen van de lokale situatie juridisch onvoldoende.

We begrijpen de wens van het Rijk om te standaardiseren. Landelijke bedragen kunnen houvast bieden en sommigen kunnen ook landelijk gehanteerd worden, maar wel met de mogelijkheid dat ze lokaal verrijkt kunnen worden. De 3.423 wijken en 13.670 buurten verspreid over het hele land en beheerd door het CBS, zijn hiervoor te verschillend.

We geven u een voorbeeld. Recent is door de G4 een rapport gepubliceerd over in pandige kosten bij warmtenetten. Hier worden bedragen van ca. 25.000 euro per woning als norm genoemd (voorbeeld Amsterdam). Maar er zijn ook voorbeelden van in pandige kosten van rond 4.000 euro (voorbeeld Deventer, bron aanbesteding). Dit geeft aan dat standaardisering niet alleen twijfelachtig is, maar ook dat er tussen individuele gemeenten grote verschillen zijn en een gestandaardiseerde berekening voor de aanwijsbevoegdheid sterk kan afwijken van de werkelijkheid. Dit heeft directe gevolgen op de waarde van het aanwijzingsbesluit dat inwoners juridisch kunnen aanvechten. Dit leidt tot onnodige procedures wat de uitrol van een aantoonbare betaalbare warmtenetten vertraagt en in het ergste geval zelfs onnodig stopzetten.

Verder wordt er tot 2040 een prognose gegeven van de variabele kosten voor stroom en gas. Dit zijn alleen geen vrijblijvende cijfers. Met de consumententarieven kunnen, onder aftrek van marge en BTW met de staffel van energiebelasting de groothandelstarieven berekend worden. Zijn dit gevalideerde cijfers waarmee de berekening voor de inzet van aanwijsbevoegdheid op gebaseerd kunnen worden. De G40 is van mening dat het veel beter is om een juridisch goed toetsbare methodiek voor te schrijven dan elke 2 jaar (of wellicht 1 jaar) nieuwe tabellen te maken met een wirwar aan cijfers.

#### **De G40 vraagt aandacht voor de volgende punten:**

1. Geef ook ruimte aan lokale verrijking waar de cijfers afwijken van de landelijke cijfers.
2. Laat een (generieke) instrumentarium landelijk ontwikkelen dat gemeenten/regio ontzorgt met voldoende ruimte voor lokale verrijking:
  - a. Voorkom dat elke gemeente alles zelf moet inregelen dat mogelijk tot fouten in de berekening kan leiden.
  - b. Dit borgt dat mutaties/ontwikkelingen ook doorgevoerd kunnen worden.
  - c. Geef meer garanties voor actualiteit en betrouwbaarheid, die via benchmark geregeld kunnen worden.
  - d. Dit voorkomt inzet van formatie in 342 gemeenten/ 30 RES regio's.
3. Wijs pilot- gebieden/gemeenten aan waar de rekenmogelijkheden en rekenmethodieken getest worden op bruikbaarheid en uitvoerbaarheid in de praktijk.
4. Er wordt uitgegaan van tweejaarlijkse actualisatie. Houd daarbij ook rekening met de ingerichte methodieken die juridisch goed toetsbaar zijn. Voorkom dat er iedere 2 jaar nieuwe tabellen worden gehanteerd.
5. Er is stevig ingezet op de vaststelling van cijfers en methodieken die op voorhand inzicht geven of het ook juridisch haalbaar zal zijn. Echter alleen voor de 70% waarvoor we moeten aantonen dat het betaalbaar is. Voor de andere 30% geldt (terecht!), dat we rekening moeten houden met kwetsbare afnemers. Hiervoor wordt juist geen juridische hardheid gebonden. Dat zorgt ervoor dat enerzijds kwetsbare afnemers weinig beschermd zijn, en anderzijds dat we nooit op voorhand kunnen weten of de rechter mee zal gaan in onze redenering dat we voldoende rekening hebben gehouden met kwetsbare afnemers.
6. Voor de uitvoerbaarheid van de meet- en rekenvoorschriften wordt in lijn met de inzet op uitvoeringstoetsen decentrale overheden een uitvoerbaarheidsonderzoek uitgevoerd door VNG Realisatie. Dit onderzoek wordt uitgevoerd tijdens de consultatie periode. De G40 is van mening dat dit niet reëel is in dit korte tijdsbestek en hecht waarde aan de uitkomsten. Daarom stellen wij voor om een positieve uitslag van dit onderzoek, randvoorwaardelijk onderdeel uit te laten maken voor de invoering van de regeling.

**Daarnaast richt onze reactie zich op basis van praktijk onderbouwing:**

- a) Aannamen voor investeringskosten.
- b) Energielabels
- c) De indexerings.
- d) De langjarige energieprijzen.
- e) Lokale verrijking van cijfers en hardheid richtlijn.
- f) Betaalbaarheid

Wij lichten dit hier puntsgewijze toe:

**a) Aannamen voor investeringskosten**

In de tabellen 3, 4, 6 en 7 worden de investeringen toegelicht. We noemen de opmerkingen puntsgewijze:

- In tabel 4 zijn twee keer ‘Lage temperatuur afgiftesystemen’ opgenomen met verschillende bedragen.
- Hoewel de kosten voor een kookplaat niet zo uiteenlopen, kunnen die wel meer impact hebben op een een-gezinshuishoudens ten opzichte van een meer-gezinshuishoudens. Verder mogen de vermeden kosten van het kopen van een nieuwe Cv-ketel wel meegenomen worden in de berekening, maar van een nieuw kookstel op gas niet.
- Uniforme raming voor een warmtepomp is niet zinvol en zeker niet nuttig. Voor in een kleinere woning voor een-gezinshuishoudens met een verbruik van 700m<sup>3</sup> gas is een warmtepomp met een lager vermogen nodig dan voor een vrijstaande woning voor meer-gezinshuishoudens met een verbruik van 2.000m<sup>3</sup> gas. Dan is een variabele vergoeding per kW niet voldoende. Hiervoor is een verdiepende berekening nodig, waaronder ook de bouwkundige en isolatiewaarde van de woning.
- Hetzelfde geldt voor ventilatie-aanpassingen in de woning.
- Er wordt wel onderscheid gemaakt in afschrijvingsperiode tussen installaties en infrastructuur/bouwkundig, maar in de ramingen krijgt dat niet een plek. Over het algemeen zijn er meerdere onderdelen bij de investeringen in installaties die niet vervangen hoeven te worden na 15 jaar. Dit kan mogelijk opgelost worden door middel van lokaal verrijken.
- In de onderhoudspercentages is het onderhoud voor infrastructuur, bouwkundige kosten en in pandige kosten in een woning niet opgenomen. Ook al is dit een gering bedrag (voorstel 0,4%), het is wel belangrijk om compleet te zijn.
- Bij een aansluiting op een warmtenet is er sprake van de gereguleerde aansluitbijdrage (BAK) en een kostendekkingsbijdrage voor in pandige kosten. In de tabel worden niet al bedragen voor deze componenten genoemd. Dit moet in ieder geval verduidelijkt worden. Het is overigens niet zinvol om dit te normeren omdat dit sterk afhankelijk is van de opbouw en temperatuurniveau van het warmtenet. Daarom stellen we voor tegen die tijd uit te gaan van de werkelijke kosten als lokale verrijking als hierover meer duidelijkheid is.

Maar wat dan wel?

Wij adviseren om geen normering van investeringsbedragen op te nemen omdat de afwijkingen in lokale situaties veel te groot zijn waardoor er onjuiste besluiten genomen worden of het draagvlak in de wijk sterk vermindert met alle gevolgen van dien. Mocht er toch gekozen worden voor landelijke standaardisering, dan dienen de bovenstaande componenten navolgbaar en eenduidig verwerkt te worden.

Zoals gezegd delen wij de wens om maximale objectiviteit te bewerkstelligen. Wij zijn niet tegen bedragen mits er maar voldoende ruimte is voor lokale verrijking. Dit kan bereikt worden door toetsbare referenties op te nemen voor installaties ter onderbouwing van de besluitvorming voor de aanwijzing. Benoem producent en serienummer. Daarnaast kan lokaal toetsing plaatsvinden

(b.v. door lokale netwerken van coöperaties, installateurs en bouwbedrijven). Omdat we te maken hebben met een medeoverheid en openbaarheid van stukken mag hier vertrouwd worden op hoor en wederhoor tijdens het besluitvormingsproces.

### **b) Energielabels**

Er wordt uitgegaan van de huidige geregistreerde energielabels in de rekensystematiek van de Rgiw. Alleen is het de ervaring van de G40 dat die achterlopen. Daardoor wordt uitgegaan van een worst case qua investeringen in isolatie.

#### Maar wat dan wel?

Wij stellen voor om uit te gaan van geschatte energielabels of energielabels die de gemeente vanuit de ervaringen vanuit de isolatieopgave heeft vastgesteld.

### **c) Indexering**

Het is evident dat het prijspeil elk jaar wijzigt. Het is ook evident dat bij investeringsbeslissing, tariefberekening of prognose van energiekosten rekening gehouden moet worden met prijsindexen. Maar hiervoor is het voldoende (wat ook in de toelichting is opgenomen) om tweejaarlijks de startbedragen vast te stellen en tweejaarlijks het te hanteren CBS-indexpercentage te benoemen (in plaats van de nu benoemde 2%). Elke partij kan die rekensommen maken. Hiervoor hoeft geen kunstmatige tabel opgenomen te worden met 2% index. Bovendien leidt dit tot verwarring bij bewoners en lokale politiek indien dit uitgelegd wordt als vaste normen tot 2040. U schrijft wel dat dit niet het geval is. Wij vragen ons dan ook af waarom nu wordt doorgerekend tot 2040 en hoe u kijkt naar de mogelijke risico's daarvan. We verwachten dat de publieke opinie met gepubliceerde cijfers aan de haal gaat wanneer correctie plaatsvindt. Dit is dus volstrekt ongewenst. Deze opmerking betreft overigens alleen de toepassing van de CBS-index en niet de tariefprognoses.

#### Maar wat dan wel?

Wij stellen voor om m.b.t. de indexering voor alle kosten (met uitzondering van energietarieven) de CBS CPI-index voor te schrijven. Dit is een algemeen aanvaardbare en toetsbare norm voor indexering.

### **d) Langjarige energietarieven**

Hierbij maken we onderscheid tussen de warmtetarieven en de prijzen van stroom en gas.

#### Warmte.

De nu opgenomen tabellen voor warmtetarieven zijn volstrekt ongewenst en wekken een verkeerde indruk en zijn ook in het kader van de Wcw niet mogelijk. We lichten dit toe:

- In de eerste plaats wordt de indruk gewekt dat dit de door de ACM vastgestelde maximumtarieven zijn. Dit is niet zo. Dit moet expliciet aangegeven worden. Voorts is het ACM-maximum jaarlijks individueel bepaald op basis van marktontwikkelingen. Als hier een index op toegepast moet worden, zal de ACM die moeten opstellen. Dit is zeker niet de CBS-prijsindex.
- In het traject van de Bcw en Rcw moet nog besloten worden over de verhouding tussen vast en variabel.
- Vanaf 1 januari 2027 worden de tarieven kostprijs-bepaald vastgesteld per warmtekavel. Het is dus niet mogelijk en volstrekt ongewenst om dit in de Rgiw te standaardiseren. Er zal minimaal onderscheid gemaakt moeten worden tussen wijken en kavels waar een warmtenet wordt ontwikkeld c.q. een voorgenomen keuze is voor een collectieve warmte oplossing.
- Los van het absolute tarief in het eerste jaar, bepaalt de kostprijs van een warmtenet ook de toe te passen index op de tarieven. Dit kan niet uniform worden voorgeschreven.

- Als er nog geen concrete onderbouwing van een warmtenet is voor een specifieke kavel waar de aanwijzing voor is bedoeld, dan is toepassing van de ACM-maximum tarieven voor 2026 met vaste index een slag in de lucht die niet onderbouwd is vanuit de kostprijs. Als dan de aanwijzing wordt ingevuld vanuit een theoretische vergelijking met alternatieve energieoplossingen, is de verwachting dat de afwijking onaanvaardbaar groot is.

#### Wat dan wel?

De lokale overheid heeft er alle belang bij om het eigen warmteprogramma uit te voeren, integraal gewogen in relatie tot het decentrale energiesysteem. Het inzetten op collectieve warmte draagt bij aan de realisatie van aardgasvrije gebouwde omgeving en de volgorde zoals in het warmteprogramma is opgenomen, met bijbehorende planning en de gemaakte keuzes met betrekking tot de mogelijke realisatie van een collectieve warmteoplossing. In elke fase van beleidsontwikkeling zal de gemeente een onderbouwing moeten kunnen opleveren voor een collectieve warmteoplossing en de eigen besluitvorming. In eerste aanleg is die uiteraard globaal. Bij het inzetten van de aanwijsbevoegdheid zullen er al een aantal stappen in concreetheid van het warmtenet genomen zijn. Hier vloeien automatisch de warmtetarieven uit voort. In de lijn van de Wcw zijn de tarieven kostprijsgebaseerd. Met de recente toezegging van de minister in het kader van de Bcw om het mogelijk te maken fase 3 van de tariefregulering direct in te laten gaan, is dit nog actueler geworden. Daarnaast schrijft de Wcw voor dat tarieven per warmtekavel bepaald worden en dus nooit landelijk generiek te bepalen zijn.

Wij stellen dan ook voor als feitelijke richtlijn op te nemen om warmtetarieven volgens de Wcw vanuit een kostprijs+ systematiek te benaderen en geen theoretische meerjarencijfers. Mede in verband met de discussie over (on)betalbaarheid van collectieve warmte.

#### Stroom en gas.

De ontwikkeling van de variabele en vaste tarieven voor stroom en gas vertonen een heel ander verloop dan de reguliere index. Uit de toelichting begrijpen wij dat deze bedragen gebaseerd zijn op de Klimaat en Energieverkenning 2025. Wij hebben hier een aantal vragen en opmerkingen bij die we puntsgewijs aangeven:

- In het vastrecht elektriciteit is de stijging als gevolg van oplossen van netcongestie verwerkt. Dit geeft veel helderheid. Realiseert het ministerie zich dat met het noemen van deze cijferreeks tot 2040 er nu expliciet het jaarlijkse effect zichtbaar is gemaakt van bedragen niet tot op heden niet eerder zo concreet zijn gecommuniceerd? De relevantie voor bewoners gaat veel verder dan de door het ministerie beoogde vrijblijvendheid die tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Uit deze cijfers zal de tot op heden niet gevoerde politieke discussie nadrukkelijk wel gevoerd moeten worden over de vraag of zakelijk vastrecht niet meer moet stijgen.
- Bij het vastrecht gas is tot 2040 een index van 2% gehanteerd. Hoe realistisch is dit met het afnemend aantal gasaansluitingen en dus een tendens op toenemende verhoging van de kosten van vastrecht gas?
- In de cijfers is naar wij begrepen hebben een eerste aanneme voor de ETS2 heffing in 2028 opgenomen. Bij duiding van tariefontwikkeling in de komende jaren is het van belang wijziging in deze heffing ook helder zichtbaar te maken.
- Onder aftrek van de handelsmarge op gas en stroom kan uit de nu gepubliceerde kosten van stroom en gas een indicatieve inkoopprijs berekend worden. Heeft het ministerie deze inschattingen afgestemd met de ACM en de data die de ACM hanteert bij de beoordeling van stroom en gasprijzen en de doorvertaling naar warmtetarieven? Het een kan niet losgezien worden van het andere. Ook hier is het te eenvoudig om te stellen dat dit aannamen zijn die tweejaarlijkse worden herzien. Voorkomen moet worden dat er discrepantie gaat

ontstaan tussen de energiekosten voor warmtenetten die via de kostprijs+ benadering de warmtetarieven bepalen en een ander niveau aan stroom- en aardgasprijzen die voor de aanwijzing gehanteerd worden.

#### Wat dan wel?

Bij variabele tarieven voor stroom en gas zorgen voor integrale afstemming met data uit de markt voor inkoop van energie voor warmtenetten. Een toets van de ACM hierin is cruciaal. Voorts is voor de ontwikkeling van de tarieven voor vastrecht aardgas en stroom meerjarige helderheid gewenst. Dit kan niet onder de 2-jarige toetsing vallen.

#### **e) Lokale verrijking cijfers en hardheid richtlijnen**

De regeling zelf en de memorie van toelichting spreken elkaar tegen. In de regeling (en de bijlage) is aangegeven dat de richtlijnen bindend zijn. Tegelijk wordt wel gesproken over lokale “verrijking”. Wij benoemen onze bezwaren puntsgewijs:

- Zoals genoemd is er discrepantie tussen de regeling en de toelichting hoe bindend de in de bijlage opgenomen cijfers zijn. Hierover is duidelijkheid gewenst.
- Dit geldt ook voor het begrip “lokale verrijking”. Onduidelijk is of hier alleen data worden bedoeld of ook investeringscijfers. In de toelichting wordt verrijking van investeringsbedragen genoemd. In de tekst van de bijlage zelf staat dit niet. Wat is juist?
- Omdat er geen consistentie is met de richtlijnen voortvloeiende uit de Wcw, dient bij bedragen die hieraan gerelateerd zijn (investering BAK, rendement, tarieven ed.) heel expliciet het wettelijke kader uit de Wcw benoemd te worden. Nu wordt in de tabellen de suggestie gegeven dat vanuit de Rgiw hier vrijheid in is, die door het ministerie kan worden voorgeschreven. Vanuit de kostprijsbenadering is dit niet zo en is dit per kavel bepaald.
- In de toelichting wordt benoemd dat de meerjarige cijfers in de bijlage niet hard zijn en elke 2 jaar herzien worden. Theoretisch klopt dat. Maar door het op deze manier publiceren van ramingen tot 2040 die geen enkele zekerheid bieden, wordt voorbijgegaan dat in de communicatie naar bewoners die deze cijfers wel als harde cijfers zullen zien. Het genoemde voorbehoud zal door bewoners absoluut niet zo geïnterpreteerd worden. Daarom dient ook veel meer rekening gehouden te worden met het perspectief van de bewoner en niet alleen van de theoretische benadering uit allerlei data en onderzoeken.

#### Wat dan wel?

Wij stellen voor dat de kaders voor de te hanteren cijfers bindend zijn, maar de te hanteren bedragen onder de volledige verantwoordelijkheid van de gemeente vallen. Indien gekozen wordt voor het opnemen van cijfers zullen die uitsluitend indicatief zijn. Dit dient expliciet opgenomen te worden.

#### **f) Betaalbaarheid**

In de Rgiw wordt benoemd dat de kosten en baten in balans moeten worden gebracht. Hoewel de regeling niet gaat over de businesscase willen wij graag bij u onder de aandacht brengen dat het een uitdaging is om de kosten en baten in de businesscase in balans te brengen binnen een publiek warmtebedrijf. Wij delen graag de ervaring van gemeente Deventer en ook van andere G40 steden.

Voor inwoners en huishoudens is de betaalbaarheid vanuit de Rgiw en de werkelijke betaalbaarheid een ander verhaal. Onderliggend lijkt de regeling voor inwoners nog uit te gaan van het NMDA

(Niet Meer Dan Anders) principe. Dat is, zeker de eerste jaren niet haalbaar. De opgave vanuit het Klimaatakkoord om aardgas uit te faseren is evident!

Het kost (extra) geld en om het betaalbaar te maken moet:

- 1) Ofwel uitgegaan worden van hogere aardgasprijzen tussen nu en 2050, waarbij de aardgas-prijzen meer toenemen dan alleen de indexering (voor het invullen van kosten van de huidige situatie). Dit is te verdedigen, omdat aardgas naar alle waarschijnlijkheid daadwerkelijk steeds duurder wordt omdat belasting op aardgas hoger zal worden. Daarnaast wordt het vastrecht op termijn hoger, omdat steeds minder mensen aangesloten zullen zijn op het aardgasnet.
- 2) Ofwel kosten en baten worden afgewogen tegen andere aardgasloze opties in plaats van aardgas. Dit is verdedigbaar omdat aardgas op den duur **überhaupt** geen optie meer is. En bewoners uiteindelijk moeten kunnen afwegen welk alternatieven voor hen het beste is. In het bepalen van betaalbaarheid van een warmtenet zou dit ook meegewogen moeten worden.
- 3) Ofwel bij warmtenetten een afgesproken percentage boven de huidige woonlasten voor energie mogen gaan zitten in de Rgiw. Dit is verdedigbaar omdat de realiteit is dat het aanleggen van nieuwe infrastructuur en aanboren van nieuwe warmtebronnen kosten met zich meebrengt, die in de berekening voor betaalbaarheid vanuit de Rgiw moeten worden meegewogen ten opzichte van het alternatief voor aardgas. Als we serieus willen over afstappen van aardgas naar een toekomstbestendige duurzame fossielvrije warmtevoorziening, dan moeten deze kosten eenmaal gemaakt worden en is het niet ondenkbaar dat deze kosten ook in het vraagstuk van betaalbaarheid gereflecteerd worden vanuit de Rgiw.

## Overige onderwerpen

### Utiliteit

Daarnaast maken wij ons zorgen over utiliteit in de Rgiw. Het bepalen van de betaalbaarheid voor utiliteit moet niet zomaar bij gemeenten liggen. Als elke gemeente zelf moet rekenen aan betaalbaarheid voor utiliteit kan elke onderbouwing juridisch uitgedaagd worden. We hebben behoefte aan een richting in de rekenregels, hoe we moeten omgaan met verschillen in gebruik. Het gaat niet alleen om ruimteverwarming, maar ook bijvoorbeeld om proceswarmte.

### Historische binnensteden, buurten en monumenten

Verder hebben veel G40 steden historische binnensteden, beschermde stadsgezichten of buurten met tientallen monumenten. Voor de 'spreiding' die gemeenten moeten toepassen op woningtypen om tot betaalbaarheid te komen zijn dit gewogen gemiddelden. Juist voor monumenten helpt het om in de Rgiw hiervoor een bandbreedte op te nemen.

### Kwetsbare huishoudens (afnemers)

De regeling ziet toe op betaalbare energiekosten, rekening houdend met vooral kwetsbare huishoudens (afnemers). Een punt wat daarbij onderbelicht blijft en meer aandacht verdient is het volgende. Wanneer in wijken meer ingezoomd wordt op de feitelijke lokale situatie en dus niet op landelijke data met betrekking tot energieverbruik en woningtypen, dan is er een ander beeld. Dit is nodig wanneer aansluitbereidheid gevonden moet worden in wijken waar een warmtenet komt. Dan is het nodig om uit te gaan van meer feitelijke energiegegevens. Wij horen hierbij regelmatig dat bij mensen die in energie-armoede leven er (door de thermostaat lager te zetten) een aanmerkelijk lager energieverbruik is dan wat gebruikelijk is bij het woningtype en/of isolatieniveau.

De cruciale vraag is of de basis voor de aanwijsbevoegdheid daarvan uitgaat of van de bij het woningtype horende standaard energiekosten. In het eerste geval is het de grote vraag of er bij

substantieel lager aardgas verbruik wel een betaalbaar aanbod gedaan kan worden met een duurzame warmteoplossing. Met als gevolg het niet in kunnen zetten van de aanwijsbevoegdheid. Wanneer woningtype in die gevallen als basis geldt, dan zullen mogelijk veel bezwaren ingediend worden tegen de aanwijzing. Wij hebben hier in deze fase geen concrete oplossing voor, maar stellen voor om in nauw overleg tussen gemeenten en Rijk over het verduurzamen van kwetsbare wijken.

Tenslotte willen wij in dit verband nog een onderbelicht punt aanstippen. Bij de beschikbaarheid van financiële middelen wordt altijd direct gedacht aan subsidies en leningen en de achterliggende budgetten. Wij zijn overigens blij met die middelen. Helaas zorgt juist bij kwetsbare huishoudens een psychologische barrière er voor dat die middelen juist die bewoners niet bereiken. Dan moet gedacht worden aan andere zorgen (piramide van Maslov), formulieren/bureaucratie, het niet snappen, kleine bedragen niet kunnen lenen. Deze kloof dichtten kan alleen vanaf lokaal niveau in nauwe samenwerking met collega's van het sociaal domein. Ook dit element hoort bij de lokale speelruimte die nodig is voor het uitvoeren van de aanwijsbevoegdheid.

### **Inhoudelijke punten**

- Er ontbreekt een begrippenlijst. Van belang bij bijvoorbeeld woorden als 'oppervlakte' (BVO? NVO? / VVO) en 'bouwdeel'.
- Pg.3 - Het is ons niet duidelijk of de bronnen ook worden voorgeschreven. Belangrijk omdat bijvoorbeeld de parameter 'Type woning' niet rechtstreeks uit de BAG komt (maar wel daaruit afgeleid kan worden).
- Pg.3 - Voor gebruik van de BRP kunnen privacy processen nodig zijn. Dit geldt ook voor de verwerking van gegevens van de "huidige aansluiting van verwarming" (als dit op adresniveau verwerkt gaat worden). Er zullen toetsen gedaan moeten worden op de noodzakelijkheid van de verwerking (welke gegevens heb je nodig voor welk doel) en er kunnen extra informatiebeveiligingseisen gesteld aan distributie, verwerking, opslag, archivering en verwijdering van gegevens. Deze processen kosten zowel tijd en inspanning van de warmtetransitie-collega's, als van de privacy- en datacollega's. Ook voor dit onderwerp geldt dat nationale coördinatie gewenst is.

### **Tot slot**

Vanuit de regierol in de warmtetransitie maakt de G40 zich zorgen over de voortgang van de warmtetransitie. Zoals in onze reactie reeds benoemd is het wettelijk kader van de Wcw en de Wgiw van essentieel belang om stappen te kunnen zetten. Maar er is meer nodig om de warmtetransitie en het uitfasen van aardgas in 2050 te laten slagen. Daarom gaan wij graag met de ministeries van BZK als EZK in gesprek om hierover verder te praten.

Namens de G40-voorzitter verantwoordelijk voor energie en duurzaamheid,

Annemieke Traag  
 Wethouder gemeente Hengelo